

Szerkesztőség, kiadó
hivatal és nyomda:

Uj-Kolozsvár, St. Baron
1. Uj (Brassai-utca)

Telefon
szerk. és kiadó
9-77

20. N. Sz. —
Egyes szám ára
Magyarországon és vidéken
Bukarestben is

Dr. Ramasetter Róbert
Budapest
Diszkrét 2. II. 8.

Suciu.

ESZÉK-POLITIKAI-NAPILAP

ELŐFIZETESI ARAK

Romániában

Egész évre — — 1150
Félévre — — — 600
Negyedévre — — 320
Egy hónapra — — 110

Csehszlovákiában

Egy hónapra Ck 40.—
Egyes szám — — 3.—

1927 szeptember 17 Szombat

Uj-Kolozsvár * X évfolyam * 211. szám

5687 Elul 20

Csangkajsek a fedélzeten

Alig pár hónappal ezelőtt a világ ügyei iránt érdeklődő emberek misztikus várakozással és fokozott kíváncsisággal figyelték a délkinai hadszíntér eseményeire, melynek középpontjában egy furcsa hangzású névvel rendelkező tábornok állott: Csangkajsek.

Diadalok és válogatott kegyetlenségek jeleztek utját, amerre seregeivel elvonult s voltak napok, amikor ugylátszott, hogy ez a ferdeszemű hős egy egész világ ellen sikeresen veszi fel a harcot.

Diadalainak fortissimójába azonban rövidesen méla akkordként játszott bele Moszkva izgató hangja, mely megbontotta seregeinek egységét s Peking felé való előnyomulását bal-szerecsével tetőzte be.

Csangkajsek elkeseredett, de elkeseredésébe több éleslátás, mint rezignáció vegyült. Csangkajsek, felismerve a kínai forradalom megosztott frontján dülő ellentérek perdöntő erejét, kitért a tragikus megoldás elől és önként mondott le történelmi szerepének további vállalásáról. Röviden: az esetleges dicsőséget feláldozta a momentán elérhető felelősségmentesség és nyugalom kedvéért s ezzel bizonyos mértékig az egész délkinai forradalom lélektanát világította meg.

Ez a lélektan pedig mit bizonyít? Azt, hogy a kínai forradalom vezérei nem tudtak egy közös forradalmi célban megállapodni, nem tudták öntudatosan, mint minimális programot keresztülvinni azt, hogy elsősorban és mindenáron Angliát kell megvédeni, hogy a szabaddá és függetlenné lett egységes Kína azután már, mint belpolitikai problémákat kezelhesse a világnézeti és osztálykérdéseket.

Nem látták és nem látják ma sem a kínai forradalom vezérei, hogy széthuzásuk, az egyes vezérek korrupsziója Anglia malmára hajtja a vizet. Ez a vakság most megbosszulta magát: a már-már tönkrevért északkinai csapatok, Anglia doppingjától újra talpraállottak, az eddig Kanton felé orientálódó generálisok egyrésze szintén a forradalom ellen csinált újra frontot.

Ma ugy látszik, hogy a kínai forradalom ügye veszélyben forog s bár Hankau és Nanking, Csangkajsek eltávolításával újra összefogtak: a déli seregek harci kedve megcsappant, a katonák morális lelkiülete alól kicsuszott a bizottság talaja, lelkesedésük lángja lelohadt: Anglia ante portas, Anglia arra vár, hogy minden eddigi kicsikart eredményt is visszavonjon.

Csangkajsek ez elől a lehetőség elől vitorlázott el Amerikába. Bizonyos, hogy lelkében sok kiábrándultsággal ült fel a francia gőzös harmadik osztályába, amely az új világ partjai felé röpti. Csangkajsek ezzel a tettével, annak ellenére, hogy azt joggal lehetne dezertálásnak is minősíteni, alapszabán véve különbnek bizonyult kínai generálisársainál. Különbnek annyiban, hogy a többi kínai tábornokok, ha vereség vagy mellőzés érte őket, egyszerűen az ellenfélhez pártoltak át, az árulást közönséges adás-vételi ügyletnek fogva fel. Csangkajsek tetteben már van valami az európai értelemben vett tragikus hős gesztusából: ő félreállott anélkül, hogy árulónak lett volna, pedig mellőzés érte és ellenfelei is szívesen fogadták volna zsoldjukba.

Bármiként alakuljanak is azonban átmene-tileg a dolgok Délkinában, bizonyos, hogy nem jöhet olyan vereség, mely a kínai tömegek lelkéből ki tudná irtani a forradalmi győzelmek és célkitűzések emlékét. Az erjedés megindult Kínában, a parázs izzik s Anglia, ha egyebet nem is, annyit mindenesetre megtanult, hogy "quantité negligible"-ként nem kezelheti többé

a kínai milliós tömegeket.

Kínában egy új nemzedék van felnövekvőben, mely talán fog tudni szabítani Kelet általában korrump szellemével és pár évtized alatt kitermeli magából azt a rettenhetetlen hőst, akit nem rettentenek el, nem töltönek meg, Csangkajsek módjára ártalmas rezignációk, vi-

szont az árulás szelleme is mindörökké kihál-lelkükből, ama árulásé, mely a délkinai kudarcok egyik főoka s amely Csangkajseket a francia hajóra száműzte, melynek fedélzetén most a multra emlékszik vissza, talán emlékiratainak szövegén törli fejét s megálmodja egy diadalmas jövő konturjait...

A baloldali angol szakszervezetek elhatározták, hogy delegációt küldenek a szovjet fennállásának tizedik évfordulójára

London, szeptember 16. Annak ellenére, hogy a legutóbb lezajlott edinburghi szakszervezeti nagygyűlés hivatalosan megszüntette az eddig működésben volt angol-orosz bizottságot, a "Daily Telegraph" mai számában azt a szenzációs bejelentést teszi, hogy az angol szakszervezetek kisebbségi elemei újra kísérleteznek az Oroszországgal való érintkezés fentartásával. Ben Pillett, a szakszervezeti központi tanács tagja és Coock, a bányászok vezére, csatlakoz-

tak ahhoz a kisebbségi mozgalomhoz, amelynek az a célja, hogy országos bizottságot alakítsanak egy munkásdelegáció összeállítására, melyet Oroszországba fognak kiküldeni. Azt tervezik, hogy novemberre, a szovjet megteremtésének tizedik évfordulójára egy, valamennyi iparág képviselőjét magában foglaló delegációt küldenek ki, melynek az lesz a feladata, hogy a munkások nemzetközi szolidaritása mellett tüntessen Oroszországban.

Csangkajsek egy francia hajó harmadik osztályán hagyta el Kína területét

Döntő átcsoportosulások a kínai hadszíntéren

Sanghaj, szeptember 16. A kínai hadszíntéren, amelyen az események szinte napról-napra változnak s hol az egyik, hol a másik fél javára alakulnak, újabb jelentések szerint döntő átcsoportosulások várhatók. Vapejfu generális hír szerint megegyezett Jancsennel, akivel együttes offenzívára indul Hankau ellen. A kínai nacionalista mozgalom híressé vált vezére, aki a tavasszal ugylátszott, a kínai csapatok győzelmes hadvezére lesz, tegnap elhagyta Kínát és mint a "Chonorchaux" francia gőzös harmadosztályu utasa, utban van Amerika felé.

Oroszország nagy csapatokat koncentrált a román határon

Hét szovjet hadihajó gyakorlatozott a konstancai kikötő bejáratánál. Állítólagos román kémiszervezetet lepleztek le Moszkvában

(Bucuresti-Bukarest, szeptember 16. Az Uj Kelet tudósítójától.) Csütörtökön este félhat óra tájban hét orosz hadihajó, mégpedig egy pán-célós, egy cirkáló és öt torpedóvadász Odessza irányából román vizekre lépett. Az orosz hadihajók, vörös lobogó alatt, három tengeri mért-földnyire megközelítették a konstancai kikötőt, ahol ez a szokatlan látvány érthető izgalmat keltett.

Konstanca mólóiról szabadszemmel tisztán lehetett látni az orosz gőzösöket,

amint lassan elvonultak a kikötő előtt, majd Mangalia felé fordulva, visszaindultak Odesszába.

Az orosz hajók majdnem egy óra hosszat cirkáltak a konstancai kikötő előtt, amelynek rakpartjaira a város egész lakossága kitudult a váratlan vendégek megtekintésére. Eleinte az volt a feltevés, hogy az oroszok ismét olyan külföldi hajókra vadásznak, amelyek valamikor a cári flottához tartoztak, de hivatalos közlések szerint

egyszerű flottamanőverről van szó.

A kormányhoz közelálló „Viito-ul" azt is megcáfolja, hogy a szovjetflotta Konstanca előtt román vizekre lépett volna, mert a hajók öt mértföldnél is nagyobb távolságban maradtak a parttól.

Ukrajnából érkező hírek egyébként arról számolnak be, hogy Románia határan nagyarányú csapatkoncentrációk történnek. Hír szerint

az orosz hadsereg a beszarábiai ha-

táron akarja az idej hadgyakorlatot lefolytani.

Ezzel ellentétben a „Lupta" azt írja, hogy megbízható információi szerint Oroszország nemzetközi és belpolitikai nehézségeit szeretné külpolitikai téren levezetni és hogy a belföldi figyelmét elterelje és más irányba vezesse, Moszkvában a kommunista sajtó utján azt a hírt terjesztették el, hogy egy kémiszervezet fedeztek fel, amely Románia javára kémkedett. Ezért számos letartóztatás és kivégzés történt. Az állítólagos kémkedés leplezése pedig arra indította volna Oroszországot, hogy

bizonyos katonai intézkedéseket és csapatmozdulatokat hajtson végre a Dnyeszter-határ mentén.

A „Lupta" ezzel kapcsolatban annak a meggyőződésének ad kifejezést, hogy a szovjetek mégsem fognak valamilyen kalandba bebozsátkozni, mert ez fatális lehetne a szovjetrendszerre.

— A nyugdíjas optások is pörölni akarják Romániát. Bukarestből jelentik: Az erdélyi származású, de Magyarországon megtelepedett nyugdíjasok a Népszövetséghez beadványt intéztek, kérve, hogy Romániát kötelezze nyugdíjuk kifizetésére. A Népszövetség felvilágosításért fordult a román kormányhoz, amely válaszában kifejtette, hogy az optásoknak nincs joguk a nyugdíjra épen úgy, ahogyan a külföldön letelepedett románok elvesztik ilyen jogukat.

IRÓK ÉS IRÁSOK

Szerény Béla drámái

Szerény Béla Ungváron él és egymaga több zsidó kulturális munkát végez ebben a városban, mint amennyi egész Szlovénországban történik. Ruszinszki zsidó közélet az ő munkájában bekapcsolódik az általános zsidó közéletbe és innen van, hogy lapja az elterjedt és általánosan kedvelt „Zsidó Néplap” jó olvasmánya a Ruszinszkon kívül élő zsidóságnak is. A nagy és általános szempontokhoz, amik publicisztikai munkásságát jellemzik, tiszta, szabatos és egyéni stílus páru. Mert Szerény Béla jeles író is, aki a zsidó kultúrát nemcsak cikkeivel és erős szervező energiával fejleszti, hanem irodalmi munkássággal, amelynek nevelő ereje és hatása erősen mutatkozik a ruszinszki és szlovén zsidó mozgalom minden vonatkozásában.

A drámák közül négyet küldött be a szerző e sorok írójának. Három eredeti és egy Herzföldfordítást. A „*Hasmoneusok*” című történelmi színmű erős akcentussal hangsúlyozza ki a szyr győzők hatalmi göggyével szemben a zsidó állhatatosságot és az önfeláldozásig menő ragaszkodást a néphez és hagyományaihoz. Szerephez juttatja az akkori idők asszimilánsát és kedves idillekben érzékelteti vissza a zsidó élet hangulatát. A történelmi atmoszféra sűrűségét a darabban finom zsidó dalok enyhítik.

„*A visszatérők*” című négyfelvonásos életképe már a modern zsidó mozgalmak köréből meríti témáját. Az előjáték egy cionista kultúrelőadásra zajlik le, a négy felvonás részint Európában, részint Jeruzsálemben.

Nagyon kedves „*A modne rebbe*” című jiddis nyelven írott énekes komédiája, amely telítve van a nép szeretetével, de át van szöve a fonákosságokat ostorozó nemes szatírával is.

Herzl Tivadarnak „*A szökevény*” című elragadó egyfelvonásos vígjátékát rutinnal és a színpadi nyelv gördülékenységével fordította. A darabokat ifjúsági csoportoknak előadásra melegen ajánlhatjuk. (Beszerezhetők az Uj Kelet könyvosztályánál a szükséges kottákkal.)

Hans Kohn és Robert Weltsch: *Zionistische Politik.*

A zsidó újjáéledésnek legtöbbet olvasott két publicistája Hans Kohn és Robert Weltsch. Nagy koncepciójú írók, akik a mozgalmat nagy és különös utját új eszmék fáklyafényével világítják. Dr. Färber márisch-ostrai kiadócégi érdeme, hogy a két kiváló író az utóbbi két év alatt írott legjobb cikkeiket összegyűjtve egy kötetben adta ki.

A szórványosan megjelent írások így együtt egységesek és kifejezői annak az ideológiai fejlődésnek, ami a cionizmus körül az utóbbi hét évben végbement. A könyv különösen a cionista mozgalomtól távol állók számára bir nagy fölvilágosító jelentőséggel. Pontos meghatározást kap az olvasó a zsidó nacionalizmusról és a zsidó otthon újjáépítésének gazdasági problémáiról. Nagyon értékes cikkeket találunk a zsidó mozgalom nagyjairól, Moses Heszlől és Achad Haamról, alapos essayszerű tanulmányokat a liberális zsidóság lényegéről, a zsidó népzésér különleges helyzetéről és földadatáról, a zsidóság keleti politikájáról, a zsidó légiókról, a propagandáról és mindazon kérdésekről, amik a modern zsidót minden közéleti relációjában föltétlenül érdeklik. Tiszta, a német filozófián pallérozott stílus jellemzik e cikkeket, amelyek azok számára is élvezetesek, akik már a „*Jüdische Rundschau*”-ban olvasták.

A könyvet az Uj Kelet könyvosztálya utján is meg lehet rendelni.

Apolló-Mozgó

Alfons Frieland és Liane Haid

Utolsó tánc

megható drámában

Meférkezett a friss bányai

ollu és pihe

a „RECORD” paplan áruházba, Strada Vlahuța (Bolyai-u.) — Ugyanott paplan, matrac és fehérnemű kapható.

A New-York Szálloda éttermében 1927. szeptember 17-től szombattól
esténként Charleston-, Tangó-, Schimmi, szimfonikus- és jazzband-estélyek
5 HARMONY BOIS 5

a budapesti Gellért-szálloda közkedvelt eredeti jazz zenekara közreműködésével. Az étterem vezetését a mai naptól kezeve átvettem. Kötöny fajborokról és izletes konyháról gondoskodtam. A n. é. közönség szíves pártfogását kéri Varga Feri, a New-York étterem volt főpincére.

Adolf Bernhardt, Fischer József, Mayer Ebner képviselik Romániát a cionista világszervezet intézőbizottságában

(Cluj-Kolozsvár, szeptember 16. Az Uj Kelet tudósítójától.) Az Uj Kelet legutóbbi számában közöltük a bázeli kongresszus által megválasztott végrehajtóbizottság névsorát. Ma érkezett meg az új Aktionskomité névsora, amelyet itt adunk:

a) Rendes tagok

1. Országgrészi szervezetek: Adolf Bernhardt (Bukarest), dr. Bileski, Blumenfeld, Oberrabbiner dr. Chajes, dr. Korálnik, Farchy, dr. Feiweil, Jakob Fischmann, A. J. Freemann, Ab. Goldberg, Guedalla, dr. Hindes, Lewite, dr. Schmarja Levin, dr. Mossinsohn, Motzkin, Pazifici, dr. Reich, Morris Rothenberg, dr. Rufeisen, dr. Ruppín, Morris Samuel, Rabbi Silver, Idel Schwarz, Max Shulman, Suprasky, dr. Thon, Ussischakin, Stephen Wise.

2. Mizrachi szervezetek: Rabbi Berlin, Lewin Epstein, Farbstein, dr. Federbusch, Rabbi Fischman, Samuel Landau, dr. Nurock, Prof. Pick.

3. Hitachduth szervezetek: Dr. Arlosoroff, Elieser Kaplan, dr. Melzer, Sprinzak, Twersky, Werlinsky.

4. Poale Zion szervezetek: Harzfeld, Kaplansky, Locker, Mereminsky, Rubaschow.

5. Radikális cionista frakció: Grünbaum.

dr. Soloweitshik.

6. Revizionista frakció: Grossmann, Lichtheim.

b) Póttagok

1. Országgrészi szervezetek: Dr. Brodetsky, Samuel Cohen, dr. Ebner, dr. Josef Fischer, Goldbloom, dr. A. Goldstein, dr. G. Halpem, dr. Hugo Hermann, Mosche Kahan, David Izmozik, dr. Klee, dr. Landsberg, Ing. Landau, A. Lewin, dr. Licht, Frau Lindheim, J. Mendelsohn, Neiger, Rawalsky, dr. Ury Rosenblatt, B. G. Richards, dr. Schalit, dr. Schmorak, Shelwin, dr. Schramek, Frau Silverman, Stone, Weissgal, dr. Wahrhartig.

2. Mizrachi szervezetek: Lazarus Barth, Rabbi Lewinson, Rabbi Magnes, E. Neufeld, Rabbi Olischkowsky, Rabbi Osirowski, Schapiro, Schiff.

3. Hitachduth szervezetek: Garfunkel, dr. Elieser Joffé, Prof. Laserson, J. Skwirsky, dr. Tartakower.

4. Poale Cion szervezetek: Alfred Berger, Remes, Berl Katznelson, Idelsohn, Brudny.

5. Radikális cionisták: Stricker, dr. Goldmann.

6. Revizionista csoport: Dr. Hoffmann, Weinschal.

Egy részeg mézáróság vérengzése a Páris-amiensi gyorsvonaton

Leszurt egy utast, kidobta a vonatból, majd ő is leugrott

(Páris, szeptember 16. Az Uj Kelet tudósítójától.) A páris-amiensi vasútvonalon tegnap éjjel a párisi gyorsvonat egy kocsiában, amelyen első és második osztályú fülkék voltak, szörnyű vérengzést követett el egy fiatal utas, akiről az utitársak azt állítják, hogy teljesen részeg volt. A szemtanúk így beszélték el az esetet:

Alig indult el a gyorsvonat Párisból, egy iparoskisejű fiatalember a második osztályban háborgatói kezdte az utasokat, különösen két hölgyet, akikkel durván tréfálkozott. A férfiutasok erőlesen megintették a fiatalembert, mialatt a két hölgy, poggyászat hátrahagyva, kioszt a kupéből és bement a szomszédos fülkébe. Mikor ezt az ittas ember észrevette, felugrott, oldalazásból kést rántott elő és kirohant a folyosóra. Több férfi a dühöngő után sietett, sőt egyikük vállon ragadta, hogy el-tuszkolja. Ekkor a részeg suhanc hátrafordult és kését teljes erejéből az utas mellébe dőlte. Nagy lett az elszörnyedés, amint az utasok látták, hogy a leszurt ember végigterül a folyosó padlóján. Mindenki hátrált s ezt az alkalmat felhasználta a gyilkos.

A földön fekvő sebesültet a kupé ajtajához cipelte, az ajtót kinyitotta és áldozatát kidobta a robogó vonatból. A sikoltozásokra futva jött a vonatkísérő személyzet egy tagja, magásra tartott revolverrel. Akkoráig a gyilkos már visszahúzódtott egy fülkébe, mely üres volt és magára zárta az ajtót. Az utasok közül valaki időközben meghuzta a vészféket. A vonat nyílt pályán megállt. Az üres kocsi fülkében maga elé meredve ült a gyilkos, kezében a hosszupengéjű véres késsel.

A vonatkísérők abban állapodtak meg, hogy tovább vezetik a vonatot a legközelebbi állomásra. Így is történt. A tükör előtt, amelyben a gyilkos ült, a leeresztett ablakon át revolverét célba tartva, állott egy vonatvezető és néhány férfiutas. A vonat teljes sebességgel haladt, mikor a gyilkos felugrott az ablakot és egy ugrással átvette magát rajta. A vonat személyzete látta, hogy feltámaszkodott és sántítva elfutott. Kétszer lökődött, azonban nem találtak el. Néhány perc múlva a vonat befurott az állomásra. Nyomban elindultak a gyilkos üldözésére. Nem messze attól a helytől, ahol a vonat ablakán kiugrott, egy bokor mögött

kuporodva ráakadtak. A suhanc leszurással fenyegetett mindenkit, aki közeledni mer, de a rendőrök megragadták. Az egyik rendőrnek a kezébe harapott, a többiek azonban hurkot vetettek a nyakába és a földreántották, aztán kezét-lábát összekötötték. Így vitték be az állomásra. Kihallgatása teljesen eredménytelen volt, mert a kérdésekre nem válaszolt, még a nevét sem mondta meg, csak átkozódott és szitkozódott. Átkutatták a zsebet és a nála talált iratokból megállapították, hogy Sandelesnek hívják és egy párisi huscsarnokban mézáróság. A meggyilkolt utast is megtalálták a töltés mellett. A szerencsétlen fiatalember egy párisi banktisztviselő volt.

Mottó:

**Zongoravétel
bizalom dolga**

Legnagyobb garancia erre az 53 év óta
fennálló

Triska I. cég

Kötöny hírneve, mint egyetlen és legnagyobb szaküzlet Erdélyben. — Förster világmárka vezérképviselete. — Zongorák kaphatók hosszabb részletfizetési feltétel mellett is. Cluj, Str. Saguna 14. Telefonszám 4-19.

Jön Dagfin Paul Wegenerrel

Hosszú este

a családi ott sága a c

Al

lám

Óvás! Ó

deti c

Al

védjeggyel és lámpa-alk angol cso

Föl

A

London, sze jelentések sze tott Haifában palesztinai ki ben, a vast hogy egyes l selők szolgál sön vették é tüzoltósága megkezdte a elősegítésére század katon Tekintette épület tözsom arab lakóháza

Brati
hog

Szó sin
kölcson.

(Cluj-Kolo et tudósítóját pok terjedelm Vintila pénzü kijelentéseket sági viszonyatának politikai — Román háboru után legstabilabb amely bizony nult, — egy aggodalom ha kel szemben. megszervezése tálása tekinté és Anglia ily és a haladás

— Az ag volt. Az or erőfeszítések legjobb értelm teremteni, az

Csal

mbattól
stélyek
em vezetését a
n. é. közönség

r Ebner
ágszer-

ssmann, Licht-

Dr. Brodetsky,
Josef Fischer,
dr. G. Halpem,
Kahan, David
g. Ing. Landan,
dheim, J. Men-
dr. Ury Rosen-
lit, dr. Schmo-
rau Silverman,
g.

as Barth. Rabbi
Neufeld, Rabbi
Schapiro, Schiff,
unkel, dr. Heil-
on, J. Skwirsky,

Alfred Berger,
u, Brudny.

cker, dr. Gold-

Dr. Hoffmann,

ése

szurással fenye-
mer, de a rend-
nek a kezébe
vetettek a nya-
zét-lábát össze-
ra. Kihallgatása
a kérdésekre
monda meg,
kutatták a zse-
llapították, hogy
huscsarnokban
is megtalálták
batalember egy

Hosszu estéken

a családi otthon boldog-
sága a csodálatos

**Aladdin
lámpa!**

Óvás! Óvakodjunk a
silány utána-
toktól, az ere-
deti csak az

Aladdin
védjeggyel ellátott lámpa
és lámpa-alkatrész, valódi
angol csomagolásban.

Az Aladdin lámpa 94% levegővel és 6% petroleummal, 80 gyertyaerősségű, hóféhér, egyenletes izzófényt áraszt. Nem kell levegőt préselni (pumpálni), sem robbanóanyagot (spiritusz, benzín) előmelegíteni. Zajtalan, szagtalan, nem kormoz. Könnyen kezelhető, gyermekekre is nyugodtan rábizható. Minden alkatrésze egyszerű, könnyen cserélhető. Kiállítása szép és elegáns. Tűz- és robbanásmentes, égő állapotban is veszély nélkül hordozható. Anyagfogyasztása minimális, a beszerzési árat rövid használat után amortizálja. A lámpák kitógástalan működéséért öt évi garánci szavatosságot vállalunk.

Ingyenes ismertetőt bérmentve küld a romániai vezérképviselőt:

**Román
Aladdin
Kereskedelmi
Rt. Timisoara
Strada Gen. Joffre 4.**

Földig égett a haifai vasutigazgatóság

A kár négymillió font. Állítólag arab fanatikuskok gyújtották fel a hatalmas palotát

London, szeptember 16. Jeruzsálemből érkező jelentések szerint tegnap éjjel tüzvész pusztított Haifában. A tűz késő este keletkezett a palesztinai kikötőváros egyik legszebb épületében, a vasutigazgatóságon. Annak ellenére, hogy egyes hivatalokban az inspekciónak tisztviselői szolgálatot teljesítettek, a tüzet csak későn vették észre. Az első vészjelzésre a város tűzoltósága teljes felszereléssel vonult ki és megkezdte az oltási munkálatokat, amelyek elősegítésére a brit helyőrség parancsnoka több század katonaságot is kivezényelt.

Tekintettel arra, hogy a modern, hatalmas épület tözsomszédságában régi és gyulékony arab lakóházak vannak, tartani lehetett attól,

hogy a tenger felől erősen fuvó szél segítségével a tűz át fog terjedni az egész városra. A tűzoltóság és katonaság azonban megfeszített munkával megakadályozta, hogy a lángok tovább terjedjenek. A hatalmas vasutigazgatósági palota azonban teljesen elhamvadt. A lakosság körében a tüzvész leirhatatlan izgalmat keltett.

Az angol hatóságok a helyszínen azonnal megkezdtek a nyomozást annak megállapítására, hogy mi okozta a tüzet. A rendőrségnek az a feltevése, hogy a tüzet néhány fanatikuskok arab idézte elő. A kár, amely teljes összegében az angol államkincstárt terheli, 4 millió fontra rug.

Bratianu Vintila a párisi sajtóban kijelenti, hogy Románia gazdasági konszolidációja be van fejezve

Szó sincsen a lej revalorizációjáról. A pénzügyminiszternek most sem kell kölcsön, de a külföldi tőkét szívesen látja a román tőkével való együttműködésre. A politikai konszolidáció

(Cluj-Kolozsvár, szeptember 16. Az Uj Kel tudósítójától.) A ma ideérkezett párisi lapok terjedelmes nyilatkozatot közölnek Bratianu Vintila pénzügyminiszterrel, aki igen érdekes kijelentéseket tett Románia politikai és gazdasági viszonyairól. Bratianu Vintila nyilatkozatának politikai részében a következőket mondja: — Romániát úgy kell tekinteni, mint a háború után kialakult európai egység egyik legstabilabb tényezőjét. Az a nyugtalanság, amely bizonyos külföldi körökben megnyilvánult, — egy ilyen, vagy amolyan krizistól való aggodalom hatása alatt, — megszűnt a tényekkel szemben. Nagyon jól tudjuk, hogy a béke megszervezésében és a békeszerződések respektálása tekintetében alkalmazkodva Franciaország és Anglia ilyenirányú elveihez, Románia a béke és a haladás tényezője Középeurópában.

Agrárreform és bolsevizmus

— Az agrárreform karakterisztikus jelenség volt. Az ország demokratizálásáért kifejtett erőfeszítésekkel, amelyek Romániából a szó legjobb értelmében modern államot akarnak teremteni, az ország képes volt ellentánni a

bolseviki mesterkedéseknek, amelyekről a szomszédállamok annyit szenvedtek.

A besszarábiai kérdésről szólva, Bratianu Vintila kijelentette, hogy ez a probléma véglegesen szabályozva van. Besszarábiában tökéletes rend uralkodik, annak ellenére, hogy a bolseviek ki-
vülről különböző kísérleteket tettek és amely kísérletek a Balkánon, különösen pedig Bulgáriában súlyos következményekkel jártak. Romániában a bolseviek minden terve kudarcot vallott.

A trónöröklés és a belső rend

Bratianu Vintila ezután így folytatta: — Ferdinánd király halála nagy vesztesége volt Romániának, de egyes külföldi államok aggodalmaival szemben, a szomorú esemény semmilyen belső válságot nem vont maga után. Ebben a tekintetben két dolog van, amely teljesen megnyugtató. Az egyik az, hogy a királyi hatalom a legnagyobb rendben szállott át a régenstanácsra. A másik tény: a parlamenti választások eredménye, amely a román nép akaratát juttatta kifejezésre, hogy a legteljesebb rendben folytatni kívánja a béke munkáját. A trónöröklés kérdését legális úton a parlament szabályozta, alkot-

mányjogi úton pedig maga az elhunyt király. A románok ebben a kérdésben sokkal kevesebb elfogultságot mutatnak, mint az idegenek.

Szó sem lehet revizóról

— Romániának csak egyetlen kívánsága van, az, hogy dolgozzék. És dolgozni fog is, ha az európai politika nem fogja ebben megzavarni. Azokkal a szórványosan forgalomba hozott véleményekkel szemben, amelyek a békeszerződések revíziójára törekednek, a jelenlegi status-quo nem képezheti diskusszió tárgyát, mert ettől függ az európai béke fentartása. Nem fordulhatunk vissza a feudális korszakhoz, ahogy Magyarország szeretné. Az emberiségnek a szabadság felé kell haladnia és Roménia alkalmazkodik ehhez a törvényhez.

A kisebbségi kérdés

— Románia lakosságának túlnyomó többsége román és teljesen homogén. A 18 millió lélekből a kisebbségek csak négymillió lelket számlálnak. A kisebbségek reprezentánsai Ferdinánd király halála alkalmából habozás nélkül a legteljesebb lojalitást juttatták kifejezésre az új rezsimmel szemben. Románia szerette elsősorban, ha a kisebbségek megtalálnák normális fejlődésük lehetőségét a belső konszolidációs munka folytatásában. Eddig is sokmindent valósítottunk meg ezen a téren, hátra van még, hogy a munkát intenzívebbé tegyük és megkönnyítsük a nép normális életét minden formában, úgy gazdasági, mint kulturális és közigazgatási tekintetében.

Nem kell külföldi kölcsön

Bratianu Vintila a politikai természetű kérdések futólagos és bizonyos tekintetben szubjektív érintése után az ország pénzügyi problémáiról nyilatkozott.

— Nem azért jöttem Franciaországba, — mondotta a miniszter — mint egyesek hiesztelték, hogy kölcsönt kérjek. Négy évig voltam pénzügyminiszter, 1922 és 1926 között, de egyetlen egyszer sem kerestem kölcsönt. Az volt az egyetlen gondom, hogy saját eszközeinkkel valósítsuk meg Románia pénzügyi ujjáépítését és azt hiszem, hogy ezt az eredményt meg is közelítettük. Egyensúlyba hoztuk az állami költségvetést, megakadályoztuk valutánk esését, vagyis, ha bizonyos tekintetben kisebb-nagyobb retusálások még szükségesek is, a lényeg meg van. Románia képes volt saját erejéből és idegen segítség nélkül konszolidálni pénzügyi helyzetét, amivel életképességeről tett bizonyosságot.

Együtt a külföldi tőkével

— Most a második etapban konstruktív munkára van szükség. Most már nem kell a rések betömésével bajlódnunk, hanem értékesíteni akarjuk gazdasági kuforrásainkat, természeti kincseinket a külföldi ipar és kereskedelem együttműködésével. Együtt akarunk dolgozni a közös munkában, úgy a külföldi, mint a román tőkével.

Ebben a tekintetben nem kell attól félni, hogy nemzeti tevékenységünk és a barátságos országok céljai között konfliktus fog támadni. Ha eredményt akarunk elérni, meg kell lennie a bizalomnak ehhez. E bizalom érdekében a kormány minden áldozatot és erőfeszítést meghozott. A román nép részt akar venni és részt tud venni a saját gazdasági és pénzügyi életében, a külföld teljes bizalmu részvételével.

A lejstabilizáció

Ezután a valutastabilizációról beszélt Bratianu Vintila. A pénzügyminiszter szerint nincs lehetőség, amely kompromittálhatná az olyan stabilizációt, amelyet külföldi kölcsön nélkül, súlyosabb áldozatok nélkül és mesterséges rendszabályok nélkül valósítanak meg. A jelenlegi körülmények között szó sincsen a lej revalorizációjáról. Ha a helyzet megengedi, bekövetkezik a törvényes stabilizáció is, de az ehhez való átmenetet érezhetőbb megrázkodtatások nélkül kell megcsinálni. A jelenlegi periódus a várakozás ideje, amelynek tartama alatt, a lej ténylegesen stabil volta miatt, Románia hitele szemlátomást erősödik úgy külföldön, mint bel-
földön.

Jön a „Tékozló fiu“

Csak a Diamantstein

női konfekció üzletében, Cluj, Calea Reg. Ferd. 25. (Főpostával szemben) lehet beszerezni a legújabb őszi és téli

női mdell kabátokat

Cég

és legna-
örster világ-
Zongorák
Zelffizetési
Saguna 14.

generrel

Nem akar vallani a párisi olasz alkonzul gyilkosa

Egy olasz kőműves gyilkolta meg Carlo Nardini grófot

(Páris, szeptember 16. Az Uj Kelet tudósítójától.) Carlo Nardini gróf, párisi olasz alkonzul ellen elkövetett merénylet nagy izgalomban tartja a párisi diplomáciai köröket. A rendőrség még mindig nem tudta megállapítani a gyilkos személyazonosságát és csak annyit tud, hogy egy olasz kőműves, aki utlevélügyben járt a követségen, lötte le az alkonzult.

A „Le Journal” szerint politikai merénylet történt, amit igazol az is, hogy a merénylet azért ölte meg Carlo Nardini, mert felesége részére nem szerezte meg azt az engedélyt, amely lehetővé tette volna felesége számára, hogy elhagyja Olaszországot.

Párisból este érkezett jelentés szerint sikerült megállapítani Carlo Nardini gróf merényletjének személyazonosságát. A merénylet Sergio

di Montugno, aki 1902-ben született Serignónában, három éve él Párisban ahol kőművesmesterséggel foglalkozik. A merénylet kedden délután újból kihallgatták és ekkor azzal kezdte vallomását, hogy eddig azért hallgatott, mert az olasz konzulátus szolgásműhelye olyan brutálisan bánt vele, hogy megbénult a nyelve és nem tudott beszélni. Sergio de Montugno nem volt hajlandó megmondani, hogy a merényletet miért követte el.

Hétfőn házkutatást tartottak a merénylet lakásán, de nem találtak semmi kompromittáló iratot, csak az antifascisták hivatalos lapját, a „Liberté”.

Ebből arra következtetnek, hogy a merénylet az antifascista szervezet tagja volt és a szervezet megbízásából követte el a merényletet.

Megkezdtek a Kolozsvár—Nagyvárad közötti vasutvonalat fosztogató banda monstre pörének tárgyalását

Tizenhat vádlott a bíróság előtt. Szenzációs fordulatokat ígér a bűnpör

(Cluj-Kolozsvár, szeptember 16. Az Uj Kelet tudósítójától.) Ma délelőtt 9 órakor kezdte tárgyalni a törvényszék harmadik szekciója, dr. Furnea elnöke alatt, a Kolozsvár—Nagyvárad közötti vasutvonal vagonfosztogatóinak a bűnpörét. A tárgyalás folyamán 15 vasuti fékező és több orgazda, közöttük a dúsgazdag bánffyhungyadi Popa Vasile a feleségével kerültek a vádlottak padjára.

A hatalmas vádirat szerint a vádlottak bandát szerveztek, mely rendszeresen fosztogatta a tehervonatokat és a személyvonatok poggyászkocsijait. A lopott holmikak a banda egyik tagja Pop Alexandru vonatvezető utasításai alapján eljuttatták Pop Vasile bánffyhungyadi korcsmárosnak, aki a bandának orgazdája volt. A vádirat szerint Popa Vasilenál a vagonfosztogatók többmillió értékű árut helyeztek el.

A vonatok kísérőszemélyzetéből valóságos fosztogatószervezetet alakított Pop Alexandru és előfordult, hogy fényes nappal is kinyitották a vagonokat, amelyekből a postacsomagokon kívül értékes szöveteket, selymeket, nagymennyiségű gyapottot és különböző textilcikkeket szállítottak az állomások közelében lakó orgazdáknak és különösen Pop korcsmárosnak, akinek egy nagy raktárban halmozták fel az ellopott holmikak.

A bíróság elsőnek Kovács György vasuti kísérőt hallgatta ki, aki leleplezte a szervezet összes tagjait. Elmondotta, hogyan szervezte meg a fosztogató-bandát, hogyan törték fel a vagonokat és hogyan osztották ki maguk között a lopott holmikak. Vallomásában napfényt derített azokra a kapcsolatokra, amelyek a banda tagjai között fennállottak és ezeknek az orgazdákkal való összeköttetésére. Elmondotta azt is, hogy a lopott árut, amikor a vonatok

áthaladtak a bánffyhungyadi állomáson, egész nyíltan átvitték Popa Vasile korcsmároshoz, akivel azután esténként leszámoáltak.

Ezután Pop Alexandru vallomása következett. Beismerő vallomást tesz és elmondja, hogy az árut zsákokba csomagolva vitték Popa Vasile korcsmárába.

Pop Alexandru vallomása után az orgazda Popa Vasile kihallgatására került a sor, aki tagadja az orgazdaság vádját és kijelenti, hogy a raktárban lefoglalt áruk a sajátja volt, amit bukaresti üzletfeleivel, illetve eladóival be is tud bizonyítani.

Popa Vasile kihallgatása közben Decusara bíró kérdéseket tesz fel a vádlottnak, mire dr. Nistor védő felhívja az elnök figyelmét arra, hogy a Btk. 304-ik paragrafusának az értelmében a szavazóbíró nem tehet fel kereszt-kérdéseket a vádlottnak. Dr. Furnea elnök elismeri a védőügyvéd kérésének a jogosságát. Az incidens után tovább folyik a vádlott kihallgatása, azonban ez tagadja az összes neki felrort vádakát.

A többi vádlottak jelentéktelen vallomásai után a tanúk kihallgatására kerül a sor. A tanúk közül több bánffyhungyadi polgár amellett tanuskodik, hogy Popa Vasilenál átutazás közben csomagokat hagytak megőrzés végett. Ezután Popa Vasile jelleme felől érdeklődik az elnök, mire a tanúk jó véleményét adnak.

Majd Sibianu állomásfőnök elmondja, hogyan állapította meg és leleplezte le a vagonfosztogatókat.

A tanúk kihallgatása után az elnök kijelenti, hogy a bizonyító eljárás megejtése végett újabb tanúk kihallgatását tartja szükségesnek, ezért a tárgyalást csak holnap folytatják.

A tárgyaláson a vádat Popescu ügyész képviselte. A védelmet dr. Nestor, dr. Giurgiu, dr. Xantopol, dr. Laurentiu ügyvédek látják el. Egyebek szerint a vádlottak elítéltése esetén szenzációs fordulatok és leleplezések történhetnek.

Világmarkás zongorák

engros árban részletre is, — 5 évi jótállással

Sternberg -- Oradea

Regele Ferdinand 14.

Select-Mozgó

Adolf Menjou és Florenc Vidor kiváló művészek

Főhercegnő és a pincér

nagyszerű vigjátékban.

Monopol Fanam.

Ot éves fennállását jubilálta a marosvásárhelyi Barisszia

(Targumures-Marosvásárhely, szeptember 16. Az Uj Kelet tudósítójától.) A marosvásárhelyi zsidóságuk fényes és jól sikerült ünnepségben volt része szeptember 11.-én. Ebből az alkalomból ünnepelte meg a marosvásárhelyi Barisszia öt éves fennállását, melyen a város zsidóságának s a vidék Barissziáinak színe-java megjelent. E jubiláris ünnepség keretében lettek felavatva a marosvásárhelyi Barisszia alapító tagjai zákénekké.

Pont félkilenc órakor nyitotta meg dr. Erdélyi Emil dísztag a fényesen terített asztalok mellett, zsúfolt közönség jelenlétében az Apollo zártkörű külön termében a jubiláris ünnepséget. Üdvözölte a jubiláló marosvásárhelyi Barissziát, továbbá a Hitachdut Barisszia kolozsvári kiküldöttét, Giszkalay Jánost és a város zsidó szervezeteinek megjelent képviselőit. Giszkalay János a Hitachdut Barisszia nevében avatta fel a zákéneket, melynek keretében másfélórás beszédével rámutatott a cionista mozgalom érzékelhető eredményeire s a zsidó problémák megoldására.

A felavatott zákének a következők: Czitrom Aladár, dr. Hirsch Simon, Hirsch Simon, Hirsch Márton, Kohn Sándor, Láng Frigyes, Schwartz Elijah (Erec-Jiszráél) Tihanyi Dezső, Walter Eliezer (Erec-Jiszráél). Majd Hirsch Simon jelenlegi ros-rison drámai lüktetési előadásban ismertette a jubiláló vásárhelyi Barisszia öt éves fejlődésének s működésének történetét. Egyben megköszöni a felavatást az új zákének nevében, akik 15.000 Lejes alapítványt tesznek a héber nyelv istápolására. Eme összeg kamata évenként felerészben a vásárhelyi Barisszia, illetve a vásárhelyi zsidó elemi iskola a héber nyelv elsajátításában legjobb eredményt felmutató tagjának fizetendő ki, ösztöndíj képen.

A felavatási ünnepséget bankett követte, amelynek előkészítése dr. Bréger Sámuelné érdeme. A felszolgált ételeket a város zsidó uriaszonyai adták össze. A bankett folyamán a megjelent zsidó szervezetek képviselői üdvözölték a jubiláló Barissziát: dr. Löwi Ferenc főrabbi, Rothman Mór a status-quo hitközség elnöke, Wolster Káimán a Zs. N. Sz. helyi csoport elnöke, Schwartz Antal a Chewra Kadisa elnöke, Deutsch Béla a Joint helyi főtákar, dr. Krausz Móric a Keren Hajjeszod nevében, dr. Engelberg Dezső sómérparancsnok, Kohu Ferenc az itáliai Barissziák, Kater Miklós a bécsi Libanonia nevében, Zichermann Mária az Aviva Noémi elnöknője, dr. Czitrom Lázár, Steuer Imre a százerényi Barisszia ros-risonja, Mózes Imre a dicsőségmentártoni Barisszia képviselőjében. Tihanyi Dezső a vendéglátó Barisszia nevében köszönetét fejezi ki a közönség részéről megajánuló szeretetért és kéri a közönséget támogassa továbbra is a Barissziát.

— Perzsiában is fascistapárt alakult. Tengeránból jelentik: A királyi palotában ma ünnepélyesen megalakították a perzsa fascista pártot. Mégpedig a sah és az összes miniszterek jelenlétében. A perzsa fascistapárt ép úgy hivatalos párt lesz, mint ahogyan az olasz is az. A perzsa fascistapárt szervezése teljesen az olasz fascio mintájára történt. A perzsa fascizmus megszervezésére tulajdonképpen az adott alkalmat, hogy Oroszországgal szomszédos perzsa határterületek az uralommal legkevésbé sincsenek megelégedve.

Butor vásárlás bizalom dolga!

Ha jó butort akar venni, ne sajnálja az utat

Tg.-Mures Marosvásárhelyre és tekintse meg

Székely és Réti

Erdélyrészi Butorgyár Rt. hatalmas raktárait.

Bösendorfer, Stingl, Wirth, Hoffman gyárak képviselete.

zongora és pianinó

Hitelképes egyéneknek kedvező fizetési feltételek

Megbánja, ha Höfer hintőporát silány utánzattal cseréli fel

A har ság ve van, Nő ha rendkiv rezze be

Egy törp

Stirling dicitó vezet Uj-Gu berfajt ker közölt érd lésen és sz tokat. Tud mely egy kutatóútján csak nagy Guinea bel is került a csolnokon vették, hol előbb csak folyton sü a parti b jávai teher sebesítették nak feneké Onnan adó és revolver a támadó ezután az kilométerny partról az üldözést, m és megrém arra a rejte néhány k ling profes mely már

Mintha volna meg népfaj meg ahogyan a őseimbek törzsekből el a vadállé száritott gy ugy esznek

Termett egy métert, a nők kisel kívül ügyes nők, mint is van, hog és odakerül szörült heg szökkal és gen nem v békességben dicitótól ele erdő sűrűje hogy az eg sem történt lingóztak a

Nagyon haragot, a rossz tulajd megelégedés a fonográf ugrádozna voltak, min nulmányozó róluk írni.

A leg

A „SPORT“

harisnya- és kötöttáruháiban hatóságilag engedélyezett általános

végeladás

van, Női és férfi harisnyákat, valamint intézeti

harisnyákat

rendkívül olcsón árusítok ki. Ne szezere be addig szükségletét, míg olcsó áraimat meg nem tekint

Egy amerikai tudós törpe néptörzset fedezett fel

Stirling kaliforniai tudós tudvalevően expedíciót vezetett a holland kormány engedelmével Uj-Guineába, hogy ott egy rejtelmes emberfajt keressen meg, melyről már több utazó közölt érdekes, de nem tudományos megfigyelésen és személyes tapasztalatokon alapuló adatokat. Tudósítás érkezett most az expedícióról, mely egy évvel ezelőtt indult el kalandos kutatóútra. A tudósítás szerint az expedíció csak nagy küzdelemmel folytathatta útját Uj-Guinea belsejében, ahol egyszer életveszedelembe is került a pápuák között. Mikor egy folyón csónakon haladtak tovább, egyszerre észrevették, hogy nyilak repülnek feléjük a partról, előbb csak öt-tíz perces időközökben, majd folyton sűrűbben. Benschlöttek nyilaztak rájuk a parti bokrok és fák közül és az expedíció jávai teherhordó szolgálai közül néhányat megsebesítettek. Stirling professzor lefeküdt a csónak fenekére, hogy elkerülhesse a nyilakat. Onnan adott utasítást embereinek, hogy puska- és revolverlövésekkel igyekezzenek elriasztani a támadó pápuákat. Izgalmas harc fejlődött ki ezután az expedíció és üldözői között. Hét kilométernyi távolságban üldözték a pápuák a partról az expedíciót, de végre abbahagyták az üldözést, mert alkalmasint sok elesett közülük és megrémültek. Az expedíció behatolt azután arra a rejtelmes hegyvidékre, melyet eddig csak néhány kutató-utazó közelített meg. Ott Stirling professzor ráakadt a törpék néptörzsére, mely már kihaltfélben van.

Mintha az emberiség őskora eleve nem lett volna meg előtte: ez a kezdetleges fejlettségű népfaj még ma is olyan módon él, mint ahogyan a tudósok megállapításai szerint az ősemberek élhettek. Sűrű erdő közepében fátörzsekből összetakolt kis kunyhókban bujnak el a vadállatok elől. Legkedvesebb eledelük a szárított gyümölcs, melyet vízbe áztatnak és úgy esznek meg.

Termetük magassága alig haladja meg az egy métert, de csak a férfiak ilyen magasak, a nők kisebbek, de erősebbek. Indákból rendkívül ügyesen szőtt ruha fedi testüket. Olyanok, mint a mesebeli törpék. Még fegyverük is van, hogy megvédhessék tanyájukat állatok és odakerülő pápuák ellen. Kővön hegyesre készült hegyű, kemény fából készült nyilvesztyűkkel és lándzsákkal hadakoznak. De már régen nem volt alkalmuk „mozgósításra“, mert békeességben éltek rejtett tanyáikon. Az expedíciótól eleinte megrémültek és el is bujtak az erdő sűrűjében, de másnap, amikor észrevették, hogy az egyik elfogott társuknak semmi baja sem történt, lassanként valamennyien odaszállingóztak az expedíció tanyájára.

Nagyon szelid emberek és nem ismerik a haragot, a gyűlöletet, meg a modern ember rossz tulajdonságát és egész életük öröm és meglepődés. Az expedíció megismertette őket a fonográfjal is és öröm volt nézni, hogyan ugrándoznak a daloló gépecske körül. Olyanok voltak, mint a gyermekek. Stirling tanár tanulmányozza a törpe népfajt és könyvet akar rólok írni.

Letartóztatták Aradi Viktor szocialista író és Dán István szakszervezeti titkár

Állítólag kompromittáló iratokat találtak a letartóztatottaknál

(Cluj-Kolozsvár, szeptember 16. Az Uj Kelet tudósítójától.) A kolozsvári állambiztonsági hivatal intézkedésére ma letartóztatták Aradi Viktor szocialista író és szakszervezeti titkár és Dán István, a famunkások szakszervezetének titkárát. A letartóztatást házkutatás előzte meg. Aradi és Dán a famunkások szövetségében fényképészeti kiállítást rendeztek, amit a hatóságok néhány hét előtt szabályszerűen engedélyeztek. A napokban feljelentés

érkezett a szigurancára, hogy a kiállításon egy orosz fényképgyűjteményt is kiállítottak.

A hatósági közegek a kiállításon nem találták a keresett kollekción, mire Aradi Victor és Dán Istvánnál házkutatást ejtettek meg. Ennek során olyan iratok birtokába jutottak, amelyek alapján a szigurancra őrizetbe vette a két szakszervezeti titkár, akiknek kiszabadítása iránt már a délután folyamán tettek lépéseket.

A zilahi prefektus megfittotta a közhivatalnokoknak, hogy a Jorga tiszteletére rendezett banketten megjelenjenek

(Zilah, szeptember 16. Az Uj Kelet tudósítójától.) A kis Zilah város közönségét egy rendkívül érdekes incidens tartja izgalomban. Jorga professzor, aki közel három hete az erdélyi városokat járja sorra és pártja reorganizációjának érdekében kulturális, tudományos és politikai előadásokat tart, tegnap Zilahra érkezett.

Több zilahi intellektuel elhatározta, hogy Jorga professzor tiszteletére bankettet rendeznek. A bankettre meg is történtek már az összes előkészületek, amikor a felsőbb közigazgatási hatóságok keresztülhúzták a rendezők számításait.

A felsőbb közigazgatási hatóságok ugyanis azon az állásponton voltak, hogy Jorga előadásai politikai célt szolgálnak és így a prefektus rendeletileg megtiltotta a közalkalmazottaknak, hogy a banketten résztvegyenek. Tekintettel arra, hogy a zilahi román intelligencia oroszlánrésze közalkalmazottakból áll, a bankettet — résztvevők hiányában — egyáltalán nem lehetett megtartani.

Jorga professzor bankett nélkül utazott tovább erdélyi körútjára. A zilahi román intellektuelek között pedig mozgalom indult meg, hogy a különös eljárás miatt orvoslást kapjanak.

A Népszövetség jogászbizottsága formaszertint Magyarországnak adott igazat, de gyakorlatilag számolt Románia álláspontjával?

Szombatig nem hozzák nyilvánosságra a jogászbizottság döntését az optáns perben. Anglia semmi esetre sem egyezik bele a genfi biztonsági jegyzőkönyv feltámasztásába

(Genf, szeptember 16. Az Uj Kelet tudósítójától.) Az egész világsajtót szinte megosztás nélkül foglalkoztatja a román-magyar optánsper sorsának alakulása, amelynek ügyében a Népszövetség rendkívül zárközött magatartást tanúsít, ami azt bizonyítja, hogy maguk a döntőbírók tagjai is rendkívül kényesnek és problematikusnak ítélik meg az ügyet. Kétségtelen, hogy egy magyar, mint román részről meglehetősen idegességgel néznek a döntés elé, ezt bizonyítja legalább is Bratianu Vintila nyilatkozata, kijelentette, hogy bár Románia békés viszonyban akar élni a magyarokkal, mégis különösképpen látna, hogy egy olyan állam, amely nem volt Románia szövetségese, a békeszerződés egyik cikkének törlését akarja elérni.

Bratianu Vintila különösen a franciák magatartásától remél sokat az optánsperben, akik, reméli, meg fogják érteni, hogy az optánspernek Magyarország javára való eldöntése Románia szociális legyengülését vonná maga után.

Genf, szeptember 16. Az optánsper tanulmányozására kiküldött hattagu jogászbizottság ma folytatta tanácskozásait, természetesen a nyilvánosság szigorú kizárásával. A Népszövetség folyosóin ma délelőtt határozottan az a nézet alakult ki, hogy a jogászbizottság

döntésre jutott a román-magyar birtokkérdésben, azonban a döntést egyelőre szombatig szigorúan titokban tartják.

A kiszivárgott hírek szerint a jogászbizottság úgy határozott, hogy Romániát fel kell hívni, küldje ki ismét képviselőjét az említett döntőbírósgba, azonban csupán akkor lehet a magyarok javára közbelépni, ha ezeket a ki-sajátítás során, vagy a román agrártörvényből folyó egyéb törvények és rendszabályok alkalmazása alkalmával más elbánásba részesítettek, mint a többi román állampolgárt.

A Népszövetség folyosóin uralkodó benyomás szerint a jogászbizottság, amelynek véleményéhez előreláthatóan a tanács is csatlakozik, formaszertüen Magyarországnak adott

igazat, gyakorlati tekintetben azonban számolt Románia álláspontjával.

Hir szerint a bizottság reméli, hogy az általa teendő javaslatokat mindkét fél elfogadja, de amennyiben elutasítaná, úgy a bizottság álláspontja az, hogy a tanácsnak nem áll jogában a békeszerződés 139. paragrafusának megfelelően két pótbíró kinevezése.

Amennyiben a javaslatot Románia elutasítaná, Magyarország ellenben elfogadná, úgy a bizottság véleménye szerint a tanácsnak jogában fog állani, hogy megtegye a szükséges lépéseket a vegyes döntőbírósg működésének biztosítására.

London. A „Daily Telegraph“ cikket ír, amelyben az angol külügyminiszterium álláspontján körvonalazza a genfi biztonsági jegyzőkönyv kérdésében. A cikk szerint Anglia és dominiói

semmi szín alatt nem egyeznek bele a jegyzőkönyv feltámasztásába, még az esetben sem, ha egyedül maradnának a leszavazásban.

Ez az eset azonban nem forog fenn, miután Olaszország lekötötte magát, hogy bármilyen biztonsági szerződést csak akkor fogad el, ha Anglia is hozzájárul ehhez. Németország pedig aligha lesz hajlandó bármilyen egyezményt megszavazni, mely megfosztaná keleti határainak módosítási lehetőségeitől.

A legújabb legolcsóbb és legjobb a **Hygienia** kelmfestő és vegytisztító üzeme Str. Cotița 1

A krími földrengésnek súlyosabb áldozatai vannak, mint első pillanatban hitték

(Chiseneu-Kiseneu, szeptember 16. Az Uj Kelet tudósítójától.) A Fekete-tenger partvidékén a tegnapi földrengés óriási pusztítást végzett, amelynek képe csak ma bontakozik ki egész borzalmasságában.

Az emberi életben okozott kár sokkal nagyobb, mint eredetileg hitték.

Az anyagi kár szintén túlhalad minden eddigi becslést. A ma beérkezett jelentések szerint Jaltában egy ember vesztette életét és a sebesültek száma 358-ra emelkedett. A város számos háza teljesen romba dőlt. Mishorban, az orosz cárok egykori tengeri nyaralóhelyén igen sok gyönyörű palota omlott össze. Három ember a romok alatt vesztette életét.

Katalin cárnő egykori palotája, a Livádia közepén megrepedt. A mishori kolostor tornya, amely közvetlenül a tenger fölé emelkedett, a tengerbe zuhant.

A hegyvidéken még egyre tartanak a sziklaomlások. Sebastopolban különösen a kikötő-épületekben okozott súlyos károkat a földrengés. A világítótorony felsőemeletei beomlottak. A chersoni öbölben egy világhírű ógórög torony beomlott. A rengések tegnap egész napon át megismétlődtek Jaltában, Sebastopolban és Sinfieropolban. Jaltában összesen 37 földlökést éreztek. Az orosz kormány nagyszabású segítő-akciót indított.

Muskilov nevezetes orosz geológus a földrengésekkel kapcsolatban beható vizsgálatokat végzett s megállapította, hogy a gyakori földrengéseket a Krími félsziget földjének lassu lehülése okozza. A lehülések következtében óriási szakadékok támadtak a föld belsejében és a szakadás vonala Afrikából, Ausztráliából kiindulva, északi irányban terjed Európa és Ázsia felé. Gregori Richárd angol geológus szerint még ez évben nagy katasztrófák következhetnek be a föld szakadási vonalán.

A Schwarzbarth-pör küszöbén az Emberi Jogok Ligája megbélyegzi az ukrán pogromokat

Páris, szeptember 16. (Az Uj Kelet tudósítójától.) Az Emberi Jogok Franciaországi Ligája legutóbb megjelent közlönye kizárólag a Schwarzbarth-esettel foglalkozik és az annakidején dühöngő ukrán pogromokkal. A folyóirat történeti dokumentumokat közöl a pogromokról és a világ kimagasló szellemeinek véleményét Petljura felelősségéről a pogromok kitérőse körül. Megvitatták továbbá a Schwarzbarth felelősségét. A Petljura elleni merényletről.

Romain Roland véleménye így hangzik: „Az Ukrajnában lezajlott borzasztó pogromok, a bestiának az emberben való megnyilatkozása, amelyeket az 1916—1918. évi háborúk szabadítottak föl és amely eredménye a fölkorlácsolt fajgyűlöletnek, elegendő lenne ahhoz, hogy az ukrán népet megfossszák a függetlenséghez való joguktól, ha maga az ukrán nép nyilvánosan nem ítélné el ezeket a cselekedeteket és elkövetőit nem akarná az igazságszolgáltatás útján megbüntetni. A pogrom gonosz-tettei csapás nemcsak az áldozatok ezreire, hanem magára Ukrajnára. Elvárom, hogy Ukrajna elítélje a pogromhősöket.”

Victor Margourette, híres regényíró ezeket írja többek között: „Petljura és kozákjai szegény-foltja az emberi nemnek.” Hasonlóképpen nyilatkozik:

Ferdinand Herold ír: „Minden becsületes ember megriad, ha pogromok híreről hall és elitéli a kormányt, amely megtúr ilyesmit. Petljura azonban nem elégedett meg a pogromok türesével, hanem maga is kéjelgett ártatlan emberek meggyilkolásában. E hetman nevét nem lehet a legmélyebb megvetés érzése nélkül kiejteni.

Charles Gide, a szövetségi mozgalom híres vezére ezt mondja: „A pogromhősök egyszerű banditák, de ez nem jelenti, hogy az uccán le lehetesen őket egyszerűen löni.” A per fogja eldönteni, mennyiben volt indokolt Schwarzbarth cselekedete. Az adatok fogják megmondani, a merénylő cselekedetének rugója igazságos volt-e, vagy sem.

Richet, orvosprofesszor: „Senkinek nincs joga bárkit is önhatalmulag büntetni. A lincztörvény vad dolog, mert könnyen tévedések keletkezhetnek. A borzalmas gyilkosságok, amiket Schwarzbarth rokonai és hitsorsosai ellen elkövettek, erkölcsileg teljesen igazolják őt. Én elítelném ugyan őt, de pillanatig sem haboznék, hogy kezemet ne nyujtsam feléje.”

Panaít Istrati a civilizáció elkorcsosulásának tartja a pogromokat, amelyeknek földidézése ellen minden józan embernek küzdenie kell.

Borzalmas féltékenységi dráma Kolozsváron

Egy szabósegéd ollóval felmetszette barátja hasát, mert közös ideáljuk jobban vonzódott barátjához

(Cluj-Kolozsvár szeptember 16. Az Uj Kelet tudósítójától.) Részleteiben is megrázó tragédia játszódott le tegnap este hét órakor, a Renner-börgyárral szemben elhaladó vasuti töltés ösvényén. Ezen az ösvényen, amely a külvárosi aranyifjúságnak a korzója, tegnap este féltékenységi jelenet közben Bradescu Emil 18 éves szabósegéd egy ollóval felhasította barátjának, Wolf Károly timársegédnek a hasát.

A két barát már régóta udvarolt egy Tég-lás-uccai fiatal leánynak. Ezelőtt néhány héttel Wolf Károly néhány könyvet adott kölcsön ideáljának és tegnap este elküldte barátját, Bradescut, hogy a könyveket kérje el. A leány csak Wolfnak volt hajlandó visszaadni a könyveket és ezt Bradescunak meglehetősen barátságtalanul adta tudtára. Ebből kifolyólag a két jóbarát összeszólalkozott, majd később, amikor egy harmadik barátjuk is beleszólt a vitába, a szóváltás mind izgatottabbá fajult el, majd a nagymértékben felbőszült Wolf Károly nekirohant a nálánál fiatalabb Bradescunak, letépte a földre és fojtogatni kezdte. Miközben a két dulakodó fiatalember a földre zuhant, Bradescu belsejében levő szabóolló befurrottott Wolfnak a hasába, aki erre megtántorodott s az olló felmetszette a hasát. A két fiatalember még ekkor sem engedte el

egymást. Wolf Károly kiáltozása ellenére sem, mivel ugylátszik, hogy Bradescu nem vette észre a dulakodás hevében a borzalmas szerencsétlenséget. Az egymást átölelő két fiatalembert Rezó Miklós nevű barátjuk választotta el s amikor a szerencsétlen vérbe uszó timársegédet lehuzta Bradescuról, az megfogta az ellenfelének hasában lévő ollót és kihuzta a vért lövelő hatalmas sebből.

Wolf Károly velőtrázó jajveszékélésére hatalmas tömeg csődült össze és a verében fet-rengő fiatalember egy közeli házba vitték.

A kihívott mentők a klinika sebészeti osztályára vitték, ahol megállapították, hogy az olló a szerencsétlen fiatalember gyomor száján hatolt a testébe. Azonnal műtétet hajtottak végre Wolfon. Állapota az orvosok véleménye szerint nem életveszélyes.

Bradescu Emilt átkísérték a harmadik kerületi rendőrkapitányságra, ahol Ursu kapitány hallgatta ki. A gyerekarca fiatalember kétségbeesett hangon zokogva felelt a kerületi kapitány kérdéseire és amikor azt mondták neki, hogy barátja állapota nagyon súlyos és talán meg is fog halni, kezébe hajtotta fejét és sirva mondta el, hogy már egy éve, hogy munkanélküli tengődött és most, amikor végre sikerült elhelyezkednie, ezt a borzalmas csapást mérte reá a végzet.

Mindenütt kaphatók:

és
Helmis dupla malata
villagos
!
kolozsvári
sörkülönlegességek!
URSUS-CZELL sörfőzde,
Kolozsvár (Monostor)

Kövértség korai vénség

Elhizás elleni szer a párisi Jodillon golyócska. Kis adag gátolja a hájasodást. Nagyobb adagok lefogást idéznek elő. — Fűszétküldési hely:

Dr. Biró gyógyszerész, Cluj.
Egy doboz ára 150 lej.

Iskolaév

kezdetére

gyermekének szövetet
és vásznat kitűnő minőségekben legolcsóbban

Heller
&
Molnár
divat-nagyáruházában

Cluj (Kolozsvár), Calea Reg.
Ferdinand 15. szerezzén be.

Sötétkék gyapju cheviot szövet leány iskolaruhára .. 170
140 cm. széles, erős gyapju-szövet fiuruhára 250
140 cm. széles gyapjuszövet fiu- és leánykabátokra .. 330
Mosott I-a fehérnemű vászon 43
Ágynemű vászon, bőreros'.. 48
I-a alsólepedővászon, 145 cm. széles 95
Duplaszéles fekete cloth, egyenköténye nek, minden minőségben..... L. 90-től

Iskoláknak, intézeteknek mintázott árajánlatot szívesen küldünk.

★
Vidéki rendeléseket utánvétellel azonnal szállítunk.

Urania-Mozgó

MALEC a híres komikus

Malec cowboy

legújabb kacagató vigjátékában. Monopol Fan.

Figyelem!

התורה והמצוה

A legolcsóbban és a legjobb kiszolgálásban csakis

zsidókönyvkereskedésében részesülhet.
A zsidó nagy ünnepekre rituális cikkeit

Rosenzweig Antal, Cluj, Piața M. Viteazul 37-38.

Machsört, Taleszt, ne mulassa el megvenni. Postai megrendeléseket azonnal szállítok.

Figyelem!

Ügyeljen a névre

Az Uj Kelet
dósa
szarkezi
releio sz
az Uj Kel
meg

— Fe
lik az is
lentik: A
összes iska
király emi

— M
készüine
értésülése
bélyegeke

lyegeket
Az uj bé
nek életb
rály képe

— Az
lés üdvö
nából jele
Zogu elnö
széd keret

az olasz-a
nyul, csu
ritásának
zati javas
nit üdvöz
barátságá

— Bé
mobil fel
rosi canás
emléket áll

a Mariahil
1864 ben
Marcus pró
addig, mig
címen be n

jának tart
az első ber
nyát félrei
morban hal

— Ko
Kolozsvári
drámai mű
radi szin
nap délutá
debütálni

„Marika“
Ferenc pat
rakozással
vári művés

— Eln
pörének t
kolozsvári
György m
felvert bü
gyalason és

— Egy
felesége.
véres szer
melynek ál

lett. Alvin
óta rossz v
szas civakod
szonyt a re
elmondta, h

megverte s
a fegyverh
meg is indi
válásról.

utor
Hál
ban.
lett
ban, Cluj,
ben a Neo
nagy válas

HIREK

Az Uj Kelet az egyetemes erdelyi és bansági irodalmi napilapja.
 Szerkesztők: Giszkalay János és dr. Marton Ernő.
 Felelős szerkesztő: Marton Ernő.
 Az Uj Kelet cikkeinek utannyomását csak a forrás megjelölésével engedjük meg.

A mai napról

Szombat
 Szidra: Ki tábo
 5687. Elul 20.
 1927. szept. 17.

— **Ferdinánd király emlékének szentelik az iskolaév első napját.** Bukarestből jelentik: Anghelescu miniszter elrendelte, hogy az összes iskolák az új iskolaév első napját Ferdinánd király emlékének szenteljék.

— **Mihály király képével új bélyegek készülnek.** Bukarestből jelentik: Megbízható értesülések szerint a jelenlegi forgalomban levő bélyegeket hamarosan bevonják, illetve új bélyegeket készítenek Mihály király arcképével. Az új bélyegek valószínűleg január elsején lépnek életbe. Az okmánybélyegeket is az új király képe fogja rövidesen díszíteni.

— **Az újra megnyitott albán nemzetgyűlés üdvözlőt küldött Mussolininak.** Tiránából jelentik: Tegnap nyitotta meg Achmed Zogu elnök az albán nemzetgyűlést, nagy beszéd keretében. Beszédében hangsúlyozta, hogy az olasz-albán szerződés senki ellen nem irányul, csupán Albánia függetlenségének és integritásának biztosítéka. A nemzetgyűlés határozati javaslatot fogadott el, amelyben Mussolini üdvözlő az Albánia irányában tanúsított barátságáért.

— **Bécsben emléket emelnek az automobil feltalálójának.** Bécsből jelentik: A városi tanács elhatározta, hogy a város egyik terén emléket állít Marcus Siegfried mechanikusnak, aki a Mariahilferstrasse 107. szám alatti műhelyében 1864-ben megépítette az első benzinautomobilt. Marcus próautókat is tett az új járművön, mindaddig, míg azt a bécsi rendőrség közveszélyesség címen be nem tiltotta. Benz, akit az autó feltalálójának tartanak, csak Marcus után konstruálta meg az első benzinneműtoros autómobilt. Marcus találmányát félreismerték és a feltaláló a legnagyobb nyomorban halt meg.

— **Kolozsvári Rózsika a „Marika“-ban.** Kolozsvári Rózsika, a kivételes tehetségű fiatal drámai művésznő, aki nemrégiben a nagyváradi színházban lépett fel nagy sikerrel, vasárnap délután a kolozsvári Magyar Színházban is debütálni fog. Bemutatója alkalmával a „Marika“ címszerepét fogja játszani, mint Táray Ferenc partnere. Bemutatója elé nagy várakozással néz a közönség és az egész kolozsvári művészvilág.

— **Elnapolták Moldován György bünpörének tárgyalását.** Ma délelőtt tárgyalta a kolozsvári törvényszék harmadik szekciója Moldován György moztulajdonosnak, annak idején nagy port felvert bűnpörét. Moldován nem jelent meg a tárgyaláson és ezért ezt a bíróság elnapolta.

— **Egy hamburgi bankárt agyonlőtt a felesége.** Hamburgból jelentik: Tegnap délelőtt véres szerelemi dráma játszódott le Hamburgban, melynek áldozata egy közismert hamburgi bankár lett. Alvin Lorf 32 éves bankár, aki hosszabb idő óta rossz viszonyban élt feleségével, felesége hosszas civakodás után revolverrel agyonlőtte. Az asszonyt a rendőrség letartóztatta. Kihallgatása során elmondta, hogy férje gorombán bánt vele, többször megverte s tegnap délelőtt csak önvédelemből nyult a fegyverhez. Régióta válni akart, a válópert már meg is indította, férje azonban hallani sem akart a válásról.

Butorbevásárlók figyelmébe!
 Hálók, ebédlők, uriszobák nagy választékban, legkedvezőbb fizetési feltételek mellett kaphatók Fischer Albert butoráruházában, Cluj, Calea Reg. Ferdinand 61. sz. alatt. Szemben a Neolog templommal. — Irodabutorokban nagy választék.

— **Sirkőavatás.** Néhai Bolchover Jakab nem-es alapítványozónk síremlékének felavatása folyó hó 18-án, vasárnap délelőtt 1/2 11 órakor lesz megtartva a Tordai-uti temetőben. Felavató beszédet Glasner Akiba főrabbi ur fogja tartani. Felkértnék tagjaink, hogy ezen ünnepi aktusban minél nagyobb számban vegyenek részt. *Ort. Chevra Kadisa Cluj.*

— **Autószerencsétlenség érte Maksai Áron kolozsvári mérnököt.** Sulyos autóbaleset érte Maksai Áron mérnököt, Kolozsvár társadalmának közismert tagját. Az autószerencsétlenség a temesvári-lugosi országúton történt. Maksai mérnököt a lugosi kórházban részesítették első segélyben. Lugosról ma hozták át a kolozsvári klinika sebészeti osztályára. Az orvosok véleménye szerint állapota nem ad aggodalomra okot.

— **Elsüllyedt egy sziget a rajta tanyázó rablóbandával együtt.** Londonból jelentik: Honkong és Manilla között elsüllyedt egy vulkáni eredetű kis sziget és valamennyi lakója a tengerbe vesztett. A sziget arról volt nevezetes, hogy ott tanyázott Mahla Dahlek kalóz, aki sűrűn nyugtalanította a közeli nagyobb szigetek lakóit. A hatóságok tehetetlenek voltak a tengeri rablókkal szemben. Most az egész banda elpusztult a szigettel együtt.

* **A Royal-cirkusz világvárosi programjával** minden várakozást felülmúlt. Az előadások esténként 9 órakor kezdődnek. Csak rövid ideig.

— **Október 15-ig meghosszabbították a fürdőhelyek 50 százalékos vasuti kedvezményét.** Bukarestből jelentik: A fürdőhelyek 50 százalékos vasuti jegykedvezményét október 15-ig meghosszabbították.

— **Halálozás.** Nagy részvét mellett temették el Nagyiklodon Lusztig Józsefnét, aki 68 éves korában hosszas szenvedés után elhunyt. Halálát férjén kívül fia Lusztig Ambrus, leányai Bodor Rezsóné és dr. Schwartz Miksáné, valamint igen nagyszámú rokonság gyászolja.

— **Újabb kémkedési per Oroszországban.** Moszkvából jelentik: Kedd délután hirdette ki a pétervári törvényszék 26 kémkedéssel vádolt egyén bünpörében ítéletét, akik Anglia és Finnország javára kémkedtek. A vádlottak közül huszonkilencet halálra ítélték. Az ítéletnek valószínűleg politikai következményei lesznek, miután Finnország erős diplomáciai tiltakozásra készül.

— **A lengyelországi árvízkatasztrófa statisztikája.** Varsóból jelentik: Most állították össze a lengyelországi árvízkatasztrófa statisztikáját, mely szerint 300 község és kilenc város szenvedett 10 millió zlotynál nagyobb károkat. 52 ember vízbe fulladt, 38 ezer 396 család anyagi károkat szenvedett. A lembergi vajdaságban 500 községet sújtott az ár, a tartományi vajdaságban huszonkilencet, a krakkói-ban százhuszonhármát.

Szörmeáru
 és szücs munkák legelőnyösebben csak a **Nagy József** szörmeáru szalonjában szerezhető be. Főtér 10. az udvarban

Ön mindig elegáns
 ha ruhaszövet szükségletét **Glück Izrael** szövetáruházában (Cluj, Wesselényi-u. 19.) vásárolja. — Óriási választék férfi öltöny, női kabát és valódi angol doublészövetekben.
Mélyen leszállított árak!

H. G. WELLS

legújabb és legjobb regényei

William Clissold I—II. .... L.	408
Tono Bungay	232
Az istenek eledele	136
Anna Veronika	164
Amikor az üstökös eljön	164
Kipps	190
A halhatatlan tűz	119
Dr. Moreau szigete	119
Krisztina Alberta apja I—II.	255
Emberistenek	153
Ember a holdban	136

Utánvét-
tel küldi **LEPAGE - Cluj**

— **Athénben fellépett a pestis.** Párisból jelentik: Az „Information“ jelentése szerint Athénben ázsiai pestis lépett fel, melyet a matrózok hurcoltak be a városba. Eddig 4 megbetegedés történt, miért is a hatóságok vesztézárt rendelkeztek el.

— **Harmincnyolc akasztott ember egy mexikói vasutvonal távirópóznáin.** Newyorkból jelentik: Novalesi jelentések szerint tegnap este a mexikói Sonora állam Guayamas állomására befutott vonat személyzete azt a bejelentést tette, hogy a vasutvonal melletti távirópóznákon 38 akasztott embert láttak, akikről azt hiszik, hogy egy nemrég elfogott rablóbanda tagjai.

— **Harmincmillió adócsalást fedeztek fel a regátban.** Bukarestből jelentik: A barlaui „Geamul Moldovei“ nevű üvegyárban az államkincstár kárára elkövetett nagy csalást fedeztek fel. A gyárnál 30 millió adóeltitkolás történt.

* **Október 1-ig meghosszabbították a Jurnal és Inventar könyvek lebélyegzését.** Akinek még nem volna, az igyekezzék mielőbb beszerezni, hogy még kellő időben elkészíthető legyen. Készen bélyegezve kapható a *Bernát papirosáruházban Cluj, Piata Unirii (Főtér) 29.*

— **Haggibbor—Románia mérkőzés lesz vasárnap.** Vasárnap délután 5 órakor a városi sporttelepen a *Haggibbor* komplett csapata barátságos mérkőzést fog tartani a *Románia* újszerű vezetett együttesével. A mérkőzést nagy érdeklődés előzi meg.

— **Orvvadásznak nézték és agyonlőtték három földbirtokost.** Stockholmból jelentik: Az északsvédországi Umea község határában megrendítő vadászserencsétlenség történt. A közeli erdőben egy nagyobb vadásztársaság ment ki zergevadászatra. Az erdő széléhez érve hallották, hogy bent az erdőben lövöldöznek. Azt hitték, hogy orvvadászok, ezért lassan megközelítették a lövöldözőket, aztán sortüzet adtak rájuk. Három ember holtan rogyott össze. Mint később kiderült három földbirtokost, egy másik vadásztársaság tagjait lötték agyon, akik a szomszédos községből mentek az erdőbe zergevadászatra. A gyilkosok annyira megrémültek, hogy több napig bujdosnak az erdőben, később azonban önként jelentkeztek a rendőrségen, amely letartóztatta őket.

— **A zsebtolvaj ellopta a detektív tizóráiját.** Berlinből jelentik: Tegnap mulatságos eset színhelye volt a berlini központi rendőrség. Egy detektív az uccán „munkaközben“ elfogta Stanislaw Przewskyt, a régóta körözött nemzetközi zsebtolvajt. Przewsky hihetetlenül ügyesen végezte mesterségét, ugyancsak nagy volt tehát az öröm a rendőrségen, amikor a detektív a „jó fogással“ megérkezett. A zsebtolvajt azonnal kihallgatták, kihallgatása után pedig a cellába kísérték. A detektív, miután a kihallgatás véget ért, az örszobába ment, hogy utközben vásárolt tizóráiját, a vajaskenyérét, elfogyassza. Meglepetésére a kenyér nem találta zsebében. Gyanút fogott és két rendőrtiszt kíséretében lement Przewsky cellájába. Amikor a cellába léptek, a zsebtolvaj a legnagyobb nyugalommal vette a detektív vajaskenyérét. A kísérő rendőrtisztek a látványra óriási kacagásba törtek ki, a detektív pedig dühösen támadt rá a tolvajra: — „Hogy merészelte a kenyéremet ellopni?“ — „Hát csak azért, — hangzott a válasz — hogy megmutassam, hogy a rendőrség milyen buta embert bizott meg elfogatással. Bizony Isten, mondom magának, hogy okosabbnak hittem azt a detektívet, aki engem el tud csipni! Szégyelje magát!“ Az eset óriási derűtséget keltett a rendőrség szigorú berkeiben.

matók:
 dupla maláta
 k!
 rfőzde,
 or)
 énség
 odillon
 hája-
 gyást
 hely:
 Cluj.
 vetet
 minő-
 bban
 er
 ár
 zaban
 Reg.
 n be.
 szö-
 .. 170
 pu-
 ... 250
 övet
 .. 330
 zon 43
 s... 48
 5
 ... 95
 egyen-
 minőség-
 L. 90-től
 mintázott
 ldünk.
 et
 litunk.
 us
 Monopol Fan.
 gyelem!
 yeljen a
 vre

Közgazdaság

Speciális kötvényekkel akarják kielégíteni a CFR belföldi hitelezőit

Több, mint 700 millió lejfel tartozik a vasut a különböző vállalatoknak és magánosoknak

(Cluj-Kolozsvár, szeptember 16. Az Uj Kelet tudósítójától.) Valeanu tábornok, volt közlekedési miniszter nagyérdeklődéssel foglalkozik a CFR helyzetével, amelyet katasztrófálisnak mond. A volt miniszter felsorolja azon okokat, amelyek azt eredményezték, hogy az államvasutak a biztos csőd felé haladnak. Ezek közül részletesen foglalkozik a CFR belföldi adósságaival. Valeanu tábornok megállapítja, hogy amíg a CFR a rendes állami költségvetés keretén belül dolgozott, vagyis 1925-ig, az egyre növekedő deficitet is az államnak kellett volna fedeznie. A pénzügyi nehézségek miatt azonban a kincstár mindaddig csak részben teljesítette ez irányú kötelezettségeit, úgy, hogy a CFR több mint 700 millió lejfel tartozik a belföldi piacon.

Ezzel a horribilis összeggel nagyrészt, a belföldi iparvállalatoknak tartozik az állam, amelyek különböző anyagokat és árucikkeket szállítottak érte a vasutnak. Vannak egyes vállalatok, amelyeknek 100 milliónál nagyobb követelésük van a CFR-rel szemben, más vállalatok kisebb, de mindemellett nagyon tekintélyes összegeket követelnek évek óta

Románia pénzügyi politikája angol szemüvegen át. Lapunk más helyén közöljük Bratianu Vintila pénzügyminiszternek a párisi lapok részére adott nyilatkozatát, amelyben Románia pénzügyi helyzetét vázolja túlzott és indokolatlan optimizmussal. Ezzel szemben az „Indreptarea“ leközli a „Manchester Commercial“ című előkelő és ismert angol pénzügyi folyóirat cikkét, amely többek között a következőket mondja: „Semmi kilátás sincs arra, hogy Románia gazdasági diktátora, Bratianu Vintila hajlandó volna pénzügyi politikáját megváltoztatni annak érdekében, hogy megkönnyítse a külföldi tőke bevonulását az országba. Románia gazdasági diktátorának szempontjai, akárcsak ez előtt, most is egyoldalúak és teljesen kizárják a külföldi tőkének az országában való bármilyen kollaborációját. A jelenlegi nacionalizációs politika, amelyet a liberális kormány folytat, azt jelenti, hogy minden külföldi tőkét román ellenőrzés alá helyeznek. Felesleges rámutatni arra, hogy a külföldi pénzemberek nem fogják ezt a gyámokodást elfogadni, amelyet még súlyosabbá tett az új bányatörvény, Románia gazdasági diktátorának a műve. Amióta a bányatörvényt megszavazták, semmilyen külföldi tőke nem vonult be Romániába.“

A tavalyi gyapotfőlöslég fedezni fogja az idei deficitet. Newyorkból jelentik: A világ ez évi gyapottertermése, a legújabb pontos becslések szerint, nem fogja a 12 millió bálát

a CFR-től. Ezekon kívül a vasut egész jelentékeny összegekkel tartozik kereskedőknek, magánosoknak, munkásoknak, sőt a tisztviselőinek is. Ezek az emberek azután állandóan ostromolják a közlekedési minisztériumot és a vasutat, hogy a pénzüket megkapják.

Ez a helyzet Valeanu szerint is tarthatatlan és valamilyen megoldást követel. Többek között javasolja, hogy az egymillió lejen aluli tartozásokat utalják át az állami költségvetéshez, a nagyobb összegeket pedig speciális állami járadékpapírokkal törlesszék le, amelyeket a többi járadékok évi átlag-árfolyamán fognak kibocsátani. Arról van tehát szó, hogy az állam vegyen fel egy speciális belföldi kölcsönt, amellyel nemcsak a kincstár segítene magán, de a nagyobb hitelezők is megtalálnák a maguk számítását, mert a kötvények lombardirozása után azonnal diszponálni tudnának követelésüknek legalább felével, vagyis olyan összegekkel, amelyek jelenleg nem jöhetnek számításba s amelyek hiányát az érdekelt vállalatok nagyon is megérzik.

meghaladni. Ennek ellenére a tavalyról maradt készletekkel együtt a világ pamutszükséglete fedezve van. Szakkörökben biztosra veszik, hogy 1928 márciusában a gyapot ára a 20 centet nem fogja meghaladni.

Leszállítják a postatarifát? A posta, távirat és telefon vezérgazgatósága megkezdte a jövő évi általános költségvetés összeállítását. Az eddigi kalkulációk szerint a posta 1928-ban lényegesen magasabb budgettel fog dolgozni, anélkül azonban, hogy a díjakat felemelné. A jelenlegi tarifák tekintetében a posta vezetőségének az a szándéka, hogy a lehetőség szerint egyes díjtételeket redukálni fognak, mint-hogy kiderült, hogy az 1927-re előirányzott bevételekből a posta még 5 százalékot sem tudott inkasszálni.

Egymilliárd értékű gyümölcsöt és fűszert importált tavaly Románia. A pénzügyminisztérium által közzétett adatok szerint Románia az elmúlt évben 1 milliárd 90 millió 917 ezer 365 lej értékű gyümölcsöt és gyarmatarut importált, ami az egész évi import 3,02 százalékát teszi ki. A főbb importcikkek ezen a téren a következők voltak: Citrom 63 millió 691.690, narancs 52 millió 664.804, mazsola 19 millió 860.589, mandula 17 millió 677.200, füge 20 millió 574.874, mogyoró 38 millió 359.425, vanília 40 millió 798.800, bors 25 millió 728.297, paprika 31 millió 27 ezer 205, olajbogyó 159 millió 743 ezer 508, kávé 455 millió 607 ezer 228, cikória 32 millió, 557

Tőzsde

A piac abszolút üzletlennel.

Devizák	Kolozsvár	Zürich		Páris	Bukarest	Budapest	Bécs	Prága	Newyork
		nyitás	sárlat						
Zürich	3120—3125	—	—	492	3125	11027	13876	65062	1929
Newyork	16150—16175	51855	51855	2550	162	57170	70925	3375	—
London	790—795	252162	252175	12402	788	2781	344975	16413	48637
Páris	635—645	2033	2033	—	635	2241½	2781½	13238	39225
Milano	788—790	2822½	2823	135¾	883	3107	3862	1837½	544½
Prága	478—479	1536½	1537	7570	482	1694	210175	—	2961½
Budapest	2830—2835	9065	9065	—	2830	—	12397	59020	—
Belgrád	—	913	913	—	288	1007	124887	594450	175
Bukarest	—	320	321	1580	—	354	440	2095	62
Varsó	—	58	58	—	—	6395	7922	377¼	—
Bécs	—	7310	7310	—	2290	8060	—	47587	—
Berlin	3840—3850	12337	12338	—	3870	13605	16876	802¾	—

Száz lej arányában: Zürich (utó) 321, Páris 1580, Budapest 354, Bécs 44000, Prága 2095.

ezer 185, kakaó és kakaóvaj 81 millió 511 ezer 542 lej. Ezzel szemben Románia gyümölcs-exportja 595 millió 364 ezer 396 lej volt, ami az összexport 1,56 százalékának felel meg. Az exportált főbb cikkek a következők: Alma 202 millió 956 ezer 807, körte 26 millió 981 ezer 373, aszalt szilva 25 millió 967 ezer 592, dió 297 millió 243 ezer 856, szőlő 9 millió 356 ezer 830 lej. Tudvalevő, hogy tavaly a vagonhiány és a rossz valutaviszonyok miatt a termés legnagyobb része elpusztult.

Özv. Berkovits Izidorné, szül. Stark Hermina úgy a saját, mint gyermekei, unokái, valamint az összes testvérek és rokonság nevében bánatos szívvel tudatja, hogy

Berkovits Izidor

alvácai fürdőtulajdonos,

legboldogabb házasságának 36-ik évében 60 éves korában hirtelen elhunyt, hogy visszaadja nemes lelkét teremtetőjének. A legdrágább férjét, szülőt, apóst, nagyapát, testvért és rokonságot örökké siratni fogjuk.

Drága jó halottunkat f. hó 15-én, d. u. 4 órakor helyeztük örök nyugalomra az alvácai izr. sírkertbe.

Pihenése legyen csendes, emléke áldott!

(Minden külön értesítés helyett).

Prima tüzfát

legutányosabban házhoz szállít FISCHER
fatelep, Cluj, Piata Gării No 2.
Telefon 1300

אתרוגים

אין גראססער אויסוואהל אנגעלאנגט
אונד צו ממססיגע פרייע ערהאלטליך.
מחזורים, טליתים

Woll- und Seidentalesim in jeder Ausführung.
Machsorim u. Gebetbücher in Leder u. Prachtband u. sämtliche Ritualien zu tief herabgesetzten Preisen.

Das schönste Geschenk für Kinder ein kleines

ספר תורה

um Lei 90.—

blos erhältlich bei der grösten

Jüdischen Buchhandlung

„SAFRUTH“
Cluj, P. M. Viteazul 39.

APR

Egyszeri k...
vel 10 lej.
keresőknek
előre fizete
ha portóbel

Uta

Oradea,
Izletes kor

T. HÖ

Modern
tek felel
lelkismer
tós villan
6—7 h
hajfestés
hetetlen
Gyulánál
Estél

Karikahajós
csón eladó,
Pop 3. (Bras

Perfekt gy
idő alatt n
legujabb m
a kiadobau.

Perzsaszó

saga? akk
közvetkez
Schulhof
„ORIENT“
művészeti
ORADEA
tr. Episc
gatu No 2
vár 4 évek
közéletesel
selyem
cséd a fra
dőt gobeli
raugu ungo
selyem
s nyester
vekelékek
u. ösabb b
rörás. Vi
delések u
gyorsan és
sen eszköz

„ORIENT“
művészeti
ORADEA
tr. Episc
gatu No 2
vár 4 évek
közéletesel
selyem
cséd a fra
dőt gobeli
raugu ungo
selyem
s nyester
vekelékek
u. ösabb b
rörás. Vi
delések u
gyorsan és
sen eszköz

„ORIENT“
művészeti
ORADEA
tr. Episc
gatu No 2
vár 4 évek
közéletesel
selyem
cséd a fra
dőt gobeli
raugu ungo
selyem
s nyester
vekelékek
u. ösabb b
rörás. Vi
delések u
gyorsan és
sen eszköz

„ORIENT“
művészeti
ORADEA
tr. Episc
gatu No 2
vár 4 évek
közéletesel
selyem
cséd a fra
dőt gobeli
raugu ungo
selyem
s nyester
vekelékek
u. ösabb b
rörás. Vi
delések u
gyorsan és
sen eszköz

„ORIENT“
művészeti
ORADEA
tr. Episc
gatu No 2
vár 4 évek
közéletesel
selyem
cséd a fra
dőt gobeli
raugu ungo
selyem
s nyester
vekelékek
u. ösabb b
rörás. Vi
delések u
gyorsan és
sen eszköz

„ORIENT“
művészeti
ORADEA
tr. Episc
gatu No 2
vár 4 évek
közéletesel
selyem
cséd a fra
dőt gobeli
raugu ungo
selyem
s nyester
vekelékek
u. ösabb b
rörás. Vi
delések u
gyorsan és
sen eszköz

„ORIENT“
művészeti
ORADEA
tr. Episc
gatu No 2
vár 4 évek
közéletesel
selyem
cséd a fra
dőt gobeli
raugu ungo
selyem
s nyester
vekelékek
u. ösabb b
rörás. Vi
delések u
gyorsan és
sen eszköz

„ORIENT“
művészeti
ORADEA
tr. Episc
gatu No 2
vár 4 évek
közéletesel
selyem
cséd a fra
dőt gobeli
raugu ungo
selyem
s nyester
vekelékek
u. ösabb b
rörás. Vi
delések u
gyorsan és
sen eszköz

„ORIENT“
művészeti
ORADEA
tr. Episc
gatu No 2
vár 4 évek
közéletesel
selyem
cséd a fra
dőt gobeli
raugu ungo
selyem
s nyester
vekelékek
u. ösabb b
rörás. Vi
delések u
gyorsan és
sen eszköz

„ORIENT“
művészeti
ORADEA
tr. Episc
gatu No 2
vár 4 évek
közéletesel
selyem
cséd a fra
dőt gobeli
raugu ungo
selyem
s nyester
vekelékek
u. ösabb b
rörás. Vi
delések u
gyorsan és
sen eszköz

„ORIENT“
művészeti
ORADEA
tr. Episc
gatu No 2
vár 4 évek
közéletesel
selyem
cséd a fra
dőt gobeli
raugu ungo
selyem
s nyester
vekelékek
u. ösabb b
rörás. Vi
delések u
gyorsan és
sen eszköz

„ORIENT“
művészeti
ORADEA
tr. Episc
gatu No 2
vár 4 évek
közéletesel
selyem
cséd a fra
dőt gobeli
raugu ungo
selyem
s nyester
vekelékek
u. ösabb b
rörás. Vi
delések u
gyorsan és
sen eszköz

„ORIENT“
művészeti
ORADEA
tr. Episc
gatu No 2
vár 4 évek
közéletesel
selyem
cséd a fra
dőt gobeli
raugu ungo
selyem
s nyester
vekelékek
u. ösabb b
rörás. Vi
delések u
gyorsan és
sen eszköz

„ORIENT“
művészeti
ORADEA
tr. Episc
gatu No 2
vár 4 évek
közéletesel
selyem
cséd a fra
dőt gobeli
raugu ungo
selyem
s nyester
vekelékek
u. ösabb b
rörás. Vi
delések u
gyorsan és
sen eszköz

„ORIENT“
művészeti
ORADEA
tr. Episc
gatu No 2
vár 4 évek
közéletesel
selyem
cséd a fra
dőt gobeli
raugu ungo
selyem
s nyester
vekelékek
u. ösabb b
rörás. Vi
delések u
gyorsan és
sen eszköz

„ORIENT“
művészeti
ORADEA
tr. Episc
gatu No 2
vár 4 évek
közéletesel
selyem
cséd a fra
dőt gobeli
raugu ungo
selyem
s nyester
vekelékek
u. ösabb b
rörás. Vi
delések u
gyorsan és
sen eszköz

„ORIENT“
művészeti
ORADEA
tr. Episc
gatu No 2
vár 4 évek
közéletesel
selyem
cséd a fra
dőt gobeli
raugu ungo
selyem
s nyester
vekelékek
u. ösabb b
rörás. Vi
delések u
gyorsan és
sen eszköz

„ORIENT“
művészeti
ORADEA
tr. Episc
gatu No 2
vár 4 évek
közéletesel
selyem
cséd a fra
dőt gobeli
raugu ungo
selyem
s nyester
vekelékek
u. ösabb b
rörás. Vi
delések u
gyorsan és
sen eszköz

„ORIENT“
művészeti
ORADEA
tr. Episc
gatu No 2
vár 4 évek
közéletesel
selyem
cséd a fra
dőt gobeli
raugu ungo
selyem
s nyester
vekelékek
u. ösabb b
rörás. Vi
delések u
gyorsan és
sen eszköz

„ORIENT“
művészeti
ORADEA
tr. Episc
gatu No 2
vár 4 évek
közéletesel
selyem
cséd a fra
dőt gobeli
raugu ungo
selyem
s nyester
vekelékek
u. ösabb b
rörás. Vi
delések u
gyorsan és
sen eszköz

„ORIENT“
művészeti
ORADEA
tr. Episc
gatu No 2
vár 4 évek
közéletesel
selyem
cséd a fra
dőt gobeli
raugu ungo
selyem
s nyester
vekelékek
u. ösabb b
rörás. Vi
delések u
gyorsan és
sen eszköz

„ORIENT“
művészeti
ORADEA
tr. Episc
gatu No 2
vár 4 évek
közéletesel
selyem
cséd a fra
dőt gobeli
raugu ungo
selyem
s nyester
vekelékek
u. ösabb b
rörás. Vi
delések u
gyorsan és
sen eszköz

„ORIENT“
művészeti
ORADEA
tr. Episc
gatu No 2
vár 4 évek
közéletesel
selyem
cséd a fra
dőt gobeli
raugu ungo
selyem
s nyester
vekelékek
u. ösabb b
rörás. Vi
delések u
gyorsan és
sen eszköz

„ORIENT“
művészeti
ORADEA
tr. Episc
gatu No 2
vár 4 évek
közéletesel
selyem
cséd a fra
dőt gobeli
raugu ungo
selyem
s nyester
vekelékek
u. ösabb b
rörás. Vi
delések u
gyorsan és
sen eszköz

„ORIENT“
művészeti
ORADEA
tr. Episc
gatu No 2
vár 4 évek
közéletesel
selyem
cséd a fra
dőt gobeli
raugu ungo
selyem
s nyester
vekelékek
u. ösabb b
rörás. Vi
delések u
gyorsan és
sen eszköz

„ORIENT“
művészeti
ORADEA
tr. Episc
gatu No 2
vár 4 évek
közéletesel
selyem
cséd a fra
dőt gobeli
raugu ungo
selyem
s nyester
vekelékek
u. ösabb b
rörás. Vi
delések u
gyorsan és
sen eszköz

„ORIENT“
művészeti
ORADEA
tr. Episc
gatu No 2
vár 4 évek
közéletesel
selyem
cséd a fra
dőt gobeli
raugu ungo
selyem
s nyester
vekelékek
u. ösabb b
rörás. Vi
delések u
gyorsan és
sen eszköz

„ORIENT“
művészeti
ORADEA
tr. Episc
gatu No 2
vár 4 évek
közéletesel
selyem
cséd a fra
dőt gobeli
raugu ungo
selyem
s nyester
vekelékek
u. ösabb b
rörás. Vi
delések u
gyorsan és
sen eszköz

„ORIENT“
művészeti
ORADEA
tr. Episc
gatu No 2
vár 4 évek
közéletesel
selyem
cséd a fra
dőt gobeli
raugu ungo
selyem
s nyester
vekelékek
u. ösabb b
rörás. Vi
delések u
gyorsan és
sen eszköz

